

Sygn. akt II PK 40/11

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 5 października 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło

SSA Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa A. L.

przeciwko Urzędowi Kontroli Skarbowej

o wynagrodzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 5 października 2011 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 14 października 2010 r.,

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powód A. L. domagał się zasądzenia na jego rzecz od pozwanego Urzędu Kontroli Skarbowej tytułem zaległego wynagrodzenia za pracę kwoty 49.860 zł wraz z ustawowymi odsetkami od wskazanych jednostkowych kwot miesięcznego wynagrodzenia od dnia 1 każdego miesiąca do dnia zapłaty oraz zasądzenia na jego rzecz kosztów postępowania. W uzasadnieniu żądania powód podał, że wysokość dochodzonego roszczenia za okres od sierpnia 2007 r. do maja 2008 r. uzasadniona jest różnicą pomiędzy wynagrodzeniem, które uzyskiwał na stanowisku Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej a bezpodstawnie ustalonym od dnia 1 września 2006 r. wynagrodzeniem w nowej, niższej kwocie, ponieważ dokonana przez pracodawcę zmiana warunków wynagradzania jest niezgodna z art. 10 ust. 1 b ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953).

Sąd Rejonowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 10 maja 2010 r. uwzględnił powództwo w całości.

Od powyższego nakazu pozwany Urząd Kontroli Skarbowej wniósł sprzeciw, w którym wniósł o odrzucenie pozwu, ewentualnie oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania, argumentując, że ustalone w wyniku zmiany warunków płacowych wynagrodzenie powoda jest adekwatne do zajmowanego przez niego stanowiska. Pozwany podniósł także zarzut powagi rzeczy osądzonej, albowiem Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 16 października 2007 r. oddalił powództwo A. L. o zapłatę kwoty 25.777,26 zł dochodzonej tytułem wyrównania wynagrodzenia za okres od września 2006 r. do stycznia 2007 r. Oddalając powództwo, Sąd Rejonowy przesądził, że powód nie posiada skutecznego roszczenia w stosunku do pozwanego pracodawcy wynikającego z łączącego ich stosunku pracy w związku z odwołaniem go ze stanowiska dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej oraz przyznaniem wynagrodzenia odpowiedniego dla zajmowanego stanowiska inspektora kontroli skarbowej III stopnia.

Sąd Rejonowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 20 lipca 2010 r. uwzględnił powództwo w całości.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że powód po studiach podjął pracę w Izbie Skarbowej na podstawie mianowania. Z dniem 7 lutego 1992 r. został przeniesiony do pozwanego Urzędu Kontroli Skarbowej i uzyskał mianowanie na stanowisko komisarza skarbowego. Pismem z dnia 5 grudnia 2001 r. Minister Finansów powierzył powodowi pełnienie obowiązków Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej. Na stanowisko Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej powód został powołany z dniem 8 lipca 2002 r., a jego miesięczne wynagrodzenie na dzień 1 stycznia 2006 r. stanowiło kwotę 10.529.14 złotych. W dniu 5 maja 2006 r. Minister Finansów odwołał powoda ze stanowiska Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej, jednocześnie informując go, że z dniem 7 maja 2006 r. pozostaje nadal w stosunku pracy z Urzędem Kontroli Skarbowej na stanowisku inspektora kontroli skarbowej III stopnia, zachowując do dnia 31 sierpnia 2006 r. prawo do wynagrodzenia w niezmienionej wysokości. Od dnia 1 września 2006 r. pozwany ustalił powodowi wynagrodzenie miesięczne w kwocie 5.542.56 złotych. Sąd Rejonowy wskazał, że powód kwestionując wysokość ustalonego od dnia 1 września 2006 r. wynagrodzenia pozwem z dnia 21 marca 2007 r. domagał się zasądzenia od pozwanego Urzędu Kontroli Skarbowej kwoty 25.777,26 zł tytułem wyrównania wynagrodzenia za okres od września 2006 r. do stycznia 2007 r., ale powództwo prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 16 października 2007 r. zostało oddalone.

Dokonując rozważań prawnych Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności podkreślił, że kluczowym zagadnieniem dla rozstrzygnięcia sprawy pozostawał podniesiony przez pozwanego zarzut powagi rzeczy osądzonej. W ocenie Sądu pierwszej instancji wyrok prawomocny ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami. Zgodnie z treścią art. 366 k.p.c. granice powagi rzeczy osądzonej obejmują to, co stanowiło przedmiot i podstawę faktyczną rozstrzygnięcia w chwili wyrokowania. W rozpoznawanej sprawie żądanie powoda dotyczy należności z tytułu wyrównania wynagrodzenia za inny okres, niż ten, który był przedmiotem sporu w sprawie prawomocnie osądzonej wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 16 października 2007 r., ponieważ obejmuje okres od sierpnia 2007 r. do maja 2008 r., a w poprzedniej sprawie powód domagał się

wyrównania wynagrodzenia za okres wcześniejszy, tj. od września 2006 r. do stycznia 2007 r. W takiej sytuacji procesowej nie zachodzi tożsamość przedmiotowa roszczenia a tym samym powaga rzeczy osądzonej.

Sąd pierwszej instancji stwierdził w dalszej części swoich rozważań, że urzędnikowi zatrudnionemu na podstawie mianowania zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych odwołanemu ze stanowiska dyrektora izby skarbowej i przeniesionemu na stanowisko komisarza skarbowego, przysługuje wynagrodzenie w dotychczasowej wysokości na podstawie art. 10 ust. 1 b ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych w związku z art. 138 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o służbie cywilnej (Dz.U. Nr 49, poz. 483 ze zm.), przy czym chodzi tu o wynagrodzenie dotychczasowe danego pracownika. Zgodnie z treścią art. 10 ust. 1 b cytowanej powyżej ustawy stanowisko, na które można przenieść urzędnika państwowego mianowanego zostało określone przez wskazanie na dwie jego cechy: mianowicie powinno to być stanowisko odpowiadające kwalifikacjom urzędnika i równorzędne pod względem wynagrodzenia. To ostatnie oznacza, że urzędnik powinien otrzymywać wynagrodzenie w dotychczasowej wysokości. Gdyby ustawodawca zamierzał związać to wynagrodzenie z wynagrodzeniem przypisanym w przepisach płacowych do nowego stanowiska, posłużyłby się określeniem użytym w art. 10 ust. 1 i 1a tej ustawy, gdzie jest mowa o wynagrodzeniu stosownym do wykonywanej pracy, ale nie niższym od dotychczasowego. Przeniesienie z art. 10 ust. 1 b nie zostało ograniczone pod względem czasowym, odnosi się jedynie do urzędników państwowych mianowanych a możliwości jego zastosowania zostały zakreślone bardzo szeroko (ze względu na szczególne potrzeby urzędu), co jest wyrazem szczególnie daleko idącej podległości tej kategorii urzędników państwowych, kompensowanej gwarancją zachowania dotychczasowego wynagrodzenia. W tej sytuacji niedopuszczalne było obniżenie powodowi wynagrodzenia w związku z przeniesieniem go na stanowisko inspektora kontroli skarbowej III stopnia. Na rzecz poprawności tak dokonanych rozważań Sąd pierwszej instancji odwołał się do poglądu Sądu Najwyższego przedstawionego w wyroku z dnia 26 czerwca 2007 r. I PK 18/07 (OSNP 2008 r. nr 15-16, poz. 221).

Ponadto Sąd Rejonowy uznał, że dla rozstrzygnięcia sprawy decydujące znaczenie miał wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2009 r., sygn. I PK 11/09 (OSNP 2011 nr 1-2, poz. 3), w którym przesądzone zostały najważniejsze wątpliwości powstałe na tle praktycznie tożsamego stanu faktycznego i prawnego. Wyrok ten, nie dotyczył wprawdzie bezpośrednio powoda (z uwagi na wadliwość formalną przy zaskarżeniu orzeczenia Sądu pierwszej instancji), jednakże ma on niebagatelne znaczenie dla interpretacji ustalonego stanu faktycznego w tej sprawie. Sąd Rejonowy nie podzielił również stanowiska pozwanego odnośnie wyrażenia przez powoda zgody na nowe warunki pracy i płacy w drodze porozumienia stron wskutek podpisania pisma z dnia 1 stycznia 2006 r., ponieważ z istoty porozumienia stron, które może leżeć u podstaw zmiany treści stosunku pracy wynika, że dochodzi ono do skutku tylko wtedy, gdy obie strony tak postanowią. Samo pismo informujące pracownika, że w przyszłości zostaną zmienione warunki pracy i płacy, takim porozumieniem nie jest, nawet wówczas, gdy pracownik takie pismo podpisał.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany Urząd Kontroli Skarbowej zarzucając:

1. naruszenie prawa materialnego przez błędną jego wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przepisów art. 10 ust. 1 i 1b ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych w związku z art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o służbie cywilnej (Dz.U. Nr 170, poz. 1218 ze zm.) poprzez błędne przyjęcie, że przepisy te mają zastosowanie do sytuacji faktycznej i prawnej powoda;
2. naruszenie przepisów prawa procesowego, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przez przyjęcie, że odwołanie powoda przez Ministra Finansów z dniem 5 maja 2006 r. ze stanowiska dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej oraz ustalenie mu z dniem 1 września 2006 r. wynagrodzenia na stanowisku inspektora kontroli skarbowej III stopnia ma bezpośredni związek przyczynowo - skutkowy z przepisami art. 10 ust. 1 i 1b ustawy o pracownikach urzędów państwowych oraz art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o służbie cywilnej.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 14 października 2010 r. oddalił apelację i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd drugiej instancji w pierwszej kolejności wskazał, że problematyka prawna jaka pojawiła się na tle żądania pozwu, była już bezpośrednio przedmiotem oceny sądów obydwu instancji w sprawie IV P .../10 (V Pa .../10), w której powód dochodził wyrównania wynagrodzenia za okres wcześniejszy, prezentując co do zasady argumentację tożsamą jak w niniejszej sprawie oraz pośrednio w sprawie V Pa .../08, w której na etapie postępowania apelacyjnego sprawa dotyczyła powódki B. S. z uwagi na odrzucenie apelacji powoda od niekorzystnego dla niego rozstrzygnięcia. W sprawach tych Sąd Okręgowy oraz Sąd Najwyższy, rozstrzygający skargę kasacyjną pozwanego Urzędu Kontroli Skarbowej (II PK 310/08), jednoznacznie i wyraźnie zaakceptowały stanowiska powodów, czego konsekwencją było zasądzenie na ich rzecz dodatkowych kwot tytułem wyrównania wynagrodzenia za pracę. Przedmiotowa sprawa różni się od poprzedniej jedynie okresem, za który powód dochodzi zapłaty wynagrodzenia, ponieważ strony powołują identyczną argumentację faktyczną i prawną na potwierdzenie swoich stanowisk procesowych.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy ustalenia i rozważania Sądu pierwszej instancji przyjął za własne, podkreślając, że poinformowanie powoda o kontynuacji stosunku pracy w charakterze wyłącznie inspektora kontroli skarbowej wyklucza przyjęcie, iż ta modyfikacja miała charakter dwustronny, a urzędnikowi zatrudnionemu na podstawie mianowania zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych odwołanemu ze stanowiska dyrektora izby skarbowej i przeniesionemu na stanowisko komisarza skarbowego, przysługuje wynagrodzenie w dotychczasowej wysokości zgodnie z treścią art. 10 ust. 1b ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych w związku z art. 138 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o służbie cywilnej (Dz.U. Nr 49, poz. 483 ze zm.), przy czym chodzi tu o wynagrodzenie dotychczasowe danego pracownika, co wypuklił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 czerwca 2007 r., I PK 18/07 (OSNP 2008 r. nr 15-

16. poz. 221). Sąd drugiej instancji podkreślił, że zgodnie z treścią art. 10 ust. 1b ustawy o pracownikach urzędów państwowych stanowisko, na które można przenieść urzędnika państwowego mianowanego zostało określone przez wskazanie na dwie jego cechy: mianowicie powinno to być stanowisko odpowiadające kwalifikacjom urzędnika i równorzędne pod względem wynagrodzenia. To ostatnie oznacza, że urzędnik powinien otrzymywać wynagrodzenie w dotychczasowej wysokości i niedopuszczalne było obniżenie wynagrodzenia powoda w związku z przeniesieniem go na stanowisko inspektora kontroli skarbowej III stopnia po odwołaniu go ze stanowiska Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej. Roszczenie powoda nie pozostaje też w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, bowiem nie ma generalnej zasady współżycia społecznego, która zakazywałaby przyznanie pracownikowi przeniesionemu na stanowisko niższe w hierarchii służbowej wynagrodzenia odpowiadającemu stanowisku poprzednio zajmowanemu.

Wyrok Sądu Okręgowego skargą kasacyjną w całości został zaskarżony przez pozwanego. Skargę oparto na podstawie:

- 1) naruszenia przepisów prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie przepisu art. 10 ust. 1b ustawy z dnia 16 grudnia 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych w związku z art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o służbie cywilnej polegające na przyjęciu, że powód z dniem 6 maja 2006 r. został przeniesiony w rozumieniu tego przepisu ze stanowiska dyrektora na stanowisko inspektora kontroli skarbowej, pomimo niespornego stanu faktycznego, z którego wynika, iż inspektorem kontroli skarbowej powód był nieprzerwanie przed powierzeniem funkcji dyrektora oraz przez cały okres pełnienia funkcji dyrektora do nadal oraz, że przepisy te mają zastosowanie do sytuacji faktycznej i prawnej powoda;
- 2) niewyjaśnienia wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, tj., że wolą pozwanego było pozostawienie powoda na stanowisku inspektora kontroli skarbowej III stopnia z zaproponowanym i doręczonym powodowi w dniu 23 sierpnia 2006 r. piśmie z dnia 22 sierpnia 2006 r. nr SK-103/18/2006 wynagrodzeniem adekwatnym dla tego stanowiska pracy oraz, że powód zaproponowane obniżenie wynagrodzenia przyjął, wskutek czego

zostało ono obniżone w drodze porozumienia stron oraz przyjęciu przez Sąd drugiej instancji, iż z chwilą powołania powoda do pełnienia funkcji dyrektora utracił on status inspektora kontroli skarbowej, ponieważ integralnym elementem wykonywania obowiązków dyrektora jako organu kontroli skarbowej jest posiadanie uprawnień inspektora kontroli skarbowej w rozumieniu przepisów ustawy o kontroli skarbowej;

- 3) naruszenia przepisów prawa procesowego, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przez przyjęcie, że odwołanie powoda ze stanowiska dyrektora pozwanego Urzędu Kontroli Skarbowej oraz ustalenie z dniem 1 września 2006 r. wynagrodzenia na stanowisku inspektora kontroli skarbowej ma bezpośredni związek przyczynowo - skutkowy z przepisami art. 10 ust. 1b ustawy o pracownikach urzędów państwowych oraz art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o służbie cywilnej w stopniu mającym istotny wpływ na wynik sprawy.

Pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania. W uzasadnieniu skargi kasacyjnej podniesione zostało, że to, iż stosunek pracy powoda został nawiązany wskutek mianowania na podstawie przepisów ustawy o pracownikach urzędów państwowych, w żadnym razie nie przesądza, że odwołanie go ze stanowiska dyrektora automatycznie powoduje zastosowanie przepisów art. 10 ust. 1b ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych w związku z art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o służbie cywilnej. Wskutek powołania powoda na stanowisko dyrektora nie nastąpiło dorozumiane porozumienie stron wynikające z faktu, że powód zaakceptował dokonaną zmianę zakresu jego obowiązków pracowniczych a także warunków wynagradzania. Taki scenariusz w ocenie pozwanego odbiega od rzeczywistości, ponieważ pozwany urząd jest każdorazowo reprezentowany przez dyrektora, powołanie nowego dyrektora poprzedza odwołanie jego poprzednika, a zatem nie istnieje możliwość zaakceptowania lub niezaakceptowania nowo powołanego dyrektora lub kwestionowania jego wynagrodzenia. Na podstawie akt osobowych powoda, zgodnie z pismem Biura Kadr i Szkolenia Ministerstwa Finansów z dnia 28 grudnia 2001 r., od dnia

7 grudnia 2001 r. każdorazowo wysokość wynagrodzenia powoda ustalana była przez Ministra Finansów. W związku z powyższym pozwany nie miał żadnych uprawnień do ustalania wynagrodzenia, a do „porozumienia stron” doszło pomiędzy Ministerstwem Finansów a powodem. Powód po odwołaniu ze stanowiska dyrektora oraz ustaleniu nowego wynagrodzenia, nie kwestionował warunków pracy i płacy kontynuując świadczenie pracy, co oznacza, że zmiana treści stosunku pracy nastąpiła w trybie porozumienia stron wskutek zaakceptowania zaproponowanych przez pozwanego w piśmie z dnia 22 sierpnia 2006 r. warunków pracy i płacy. Nie do zaakceptowania jest pogląd, że pracownik, który przez jakiś okres czasu zajmował stanowisko dyrektora, z którego został następnie odwołany, przez kilkanaście kolejnych lat, bez względu na rodzaj wykonywanej pracy, zawsze ma „z góry” zagwarantowane wynagrodzenie należne na stanowisku dyrektora. Pozwany zarzucił, że zgodnie z art. 60 k.c. w związku z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o służbie cywilnej oraz art. 300 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, wola osoby dokonującej czynności prawnej może być wyrażona przez każde zachowanie się tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny. Powód poprzez swoje zachowanie w postaci tzw. czynności konkludentnych, tj. przystąpienia do wykonywania wszystkich obowiązków wynikających ze zmienionej treści stosunku pracy, pobierania comiesięcznie wynagrodzenia za pracę przez okres sześciu miesięcy - od 1 września 2006 r. do końca lutego 2007 r. - bez kwestionowania jego wysokości, akceptował „porozumienie stron” w tym zakresie. Zgodnym zrealizowanym zamiarem stron stosunku pracy było wyłącznie: po stronie pozwanego zaproponowanie powodowi konkretnego wynagrodzenia określonego w piśmie z dnia 22 sierpnia 2006 r. nr SK 103/18/2006 a nie wynagrodzenia dotychczasowego, a po stronie powoda przyjęcie tej oferty. Wobec tego błędne są twierdzenia Sądu drugiej instancji, że modyfikacja stosunku pracy miała charakter jednostronny.

Powód w odpowiedzi na skargę wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ w sprawie nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności

w orzecznictwie sądów, a w przypadku przyjęcia skargi do rozpoznania o jej oddalenie i orzeczenie o kosztach postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest uzasadniona przede wszystkim z uwagi na naruszenie zaskarżonym wyrokiem przepisów prawa materialnego, bowiem naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. nie mieści się we wskazanych w przepisie art. 398³ § 1 k.p.c. podstawach kasacyjnych. Zgodnie z § 3 tego przepisu podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 76). Art. 398³ § 3 k.p.c. wprawdzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c., ponieważ ten właśnie przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, LEX nr 230204; z dnia 4 lipca 2007 r., I UK 36/07, LEX nr 390123; z dnia 8 stycznia 2008 r., II PK 123/07, LEX nr 442862; z dnia 4 marca 2008 r., II UK 130/07, LEX nr 459312). Niedopuszczalne jest więc oparcie skargi kasacyjnej na podstawie, którą wypełniają takie właśnie zarzuty.

Przechodząc do zarzutów sformułowanych w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej, a mianowicie naruszenia zaskarżonym wyrokiem prawa materialnego, stwierdzić należy, że zarzut ten jest zasadny. Zgodnie z art. 10 ust. 1b ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r., Nr 86, poz. 953 ze zm.), jeżeli jest to konieczne ze względu na szczególne potrzeby urzędu, urzędnika państwowego mianowanego można przenieść na inne stanowisko, odpowiadające kwalifikacjom urzędnika i równorzędne pod względem wynagrodzenia. Problem interpretacji przytoczonego przepisu był przedmiotem orzecznictwa Sądu Najwyższego, gdzie między innymi w wyrokach powołanych przez sądy obu instancji stwierdzone zostało, że zatrudnionemu na podstawie mianowania zgodnie z przepisami ustawy

o pracownikach urzędów państwowych urzędnikowi służby cywilnej odwołanemu ze stanowiska dyrektora izby skarbowej i przeniesionemu na stanowisko komisarza skarbowego przysługuje wynagrodzenie w dotychczasowej wysokości czyli w wysokości przypisanej do stanowiska dyrektora izby skarbowej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 czerwca 2007 r., I PK 18/07, OSNP 2008 nr 15-16, poz. 221; z dnia 18 października 2007 r., III PK 45/07, LEX nr 319027; z dnia 18 września 2008 r., II PK 21/08, LEX nr 785523; z dnia 5 maja 2009 r., I PK 11/09, OSNP 2011 nr 1-2, poz. 3; z dnia 23 czerwca 2009 r., II PK 310/08, LEX nr 521925).

Do zmiany stanowiska wyrażonego w przytoczonych powyżej orzeczeniach doszło wobec przedstawienia do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego zagadnienia prawnego dotyczącego tego, czy odwołanemu naczelnikowi urzędu skarbowego po przeniesieniu na inne stanowisko odpowiadające jego kwalifikacjom na podstawie art. 10 ust. 1b ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych przysługuje wynagrodzenie w wysokości takiej, jaką otrzymywał na stanowisku naczelnika urzędu.

Udzielając odpowiedzi na tak sformułowane pytanie Sąd Najwyższy doprowadził do zmiany dotychczasowego orzecznictwa i w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 17 lutego 2010 r., I PZP 5/09 (OSNP 2010 nr 21-22, poz. 254) stwierdził, że do odwołanego naczelnika urzędu skarbowego, który przed powołaniem na tę funkcję był urzędnikiem państwowym mianowanym zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953 ze zm.) stosuje się art. 111 ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r. o służbie cywilnej (Dz.U. Nr 170, poz. 1218 ze zm.). Tym samym nie stosuje się art. 111 ust. 1 tej ustawy w związku z art. 10 ust. 1b ustawy z 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych. Wprawdzie przedmiotowa uchwała dotyczy stanu prawnego ukształtowanego ustawą o służbie cywilnej z dnia 24 sierpnia 2006 r., jednakże prezentowane w niej stanowisko odnosi się również do sytuacji istniejącej w okresie obowiązywania ustawy o służbie cywilnej z dnia 18 grudnia 1998 r., a to z uwagi na redakcję art. 138 ust. 1 i 2 tego

aktu, analogiczną do brzmienia art. 111 ust. 1 i 2 ustawy o służbie cywilnej z dnia 24 sierpnia 2006 r.

Powyższy pogląd został powtórzony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2010 r., I PK 189/09 (LEX nr 585691), w którym Sąd Najwyższy przyjął, że do naczelnika urzędu skarbowego powołanego i odwołanego ze stanowiska na podstawie art. 5 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o urzędach i izbach skarbowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 121, poz.1627) pod rządami ustawy z 1998 r. o służbie cywilnej, a którego stosunek pracy został nawiązany w drodze mianowania dokonanego z mocy przepisów ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 86, poz. 953 ze zm.), nie stosuje się art. 10 ust. 1b ustawy o pracownikach urzędów państwowych w związku z art. 138 ust. 1 ustawy o służbie cywilnej, lecz art. 45 ust. 2 ustawy o pracownikach urzędów państwowych w związku z art. 138 ust. 2 ustawy o służbie cywilnej i to wyłącznie do upływu terminu określonego w art. 137 ustawy o służbie cywilnej, o ile jego stosunek pracy do tego czasu nie został przekształcony w trybie ustawy o służbie cywilnej albo nie uległ rozwiązaniu lub wygaśnięciu.

Z niekwestionowanych przez strony ustaleń faktycznych wynika, że powód został zatrudniony w Izbie Skarbowej na podstawie mianowania, a następnie został przeniesiony z dniem 7 lutego 1992 r. do Urzędu Kontroli Skarbowej, gdzie otrzymał mianowanie na stanowisko komisarza skarbowego. W tej sytuacji trzeba mieć na uwadze, że powód z racji powierzenia mu powyższych stanowisk należał w myśl art. 2 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o służbie cywilnej (Dz.U. z 1999 r. Nr 49, poz. 483 ze zm.) do kręgu pracowników zatrudnionych na stanowiskach urzędniczych w urzędach stanowiących aparat pomocniczy terenowych organów administracji rządowej podległych ministrom lub centralnym organom administracji rządowej. O ile ustawa z dnia 5 lipca 1996 r. o służbie cywilnej (Dz.U. Nr 89, poz. 402 ze zm.) objęła swoim zakresem podmiotowym tylko nowo mianowanych urzędników służby cywilnej, pozostawiając pozostałych pracowników zatrudnionych w administracji rządowej na podstawie mianowania lub umowy o pracę w sferze uregulowań ustawy o pracownikach urzędów państwowych, o tyle kolejne ustawy o służbie cywilnej z dnia 18 grudnia 1998 r.

(Dz.U. z 1999 r. Nr 49, poz. 483 ze zm.) oraz z dnia 24 sierpnia 2006 r. (Dz.U. Nr 170, poz. 1218 ze zm.) obejmowały swoimi unormowaniami wszystkie stosunki pracy na stanowiskach urzędniczych w administracji państwowej, tworzące tzw. korpus służby cywilnej. W takim szerokim ujęciu korpusu służby cywilnej znaleźli się także pracownicy zatrudnieni na podstawie mianowania na zasadach wynikających ze wspomnianej ustawy o pracownikach urzędów państwowych. Pracownicy ci mieli specjalny, przejściowy status. Nie stawali się oni urzędnikami służby cywilnej, gdyż ten status był zarezerwowany wyłącznie dla pracowników mianowanych na podstawie art. 37 w związku z art. 3 ust. 2 pierwszej i art. 27 w związku z art. 3 pkt. 2 drugiej z powołanych ustaw o służbie cywilnej, ani nie byli pracownikami zatrudnionymi w oparciu o umowy o pracę stosownie do art. 24 i art. 25 pierwszej oraz art. 16 drugiej ustawy. W okresie przejściowym pracownicy ci byli poddani odrębnej regulacji zawartej w cytowanych ustawach o służbie cywilnej.

Wprowadzie zgodnie z art. 136 ust. 1 ustawy o służbie cywilnej z dnia 18 grudnia 1998 r., z chwilą wejścia w życie tegoż aktu, pracownicy zatrudnieni na stanowiskach określonych w art. 2 stali się z mocy prawa pracownikami służby cywilnej, jednakże miały doń zastosowanie przepisy art. 137 i art. 138 ustawy. Analizując wzajemne relacje pomiędzy art. 137 i art. 138 powołanej ustawy należy stwierdzić, że co prawda w myśl pierwszego z cytowanych artykułów stosunki pracy nawiązane w urzędach, o których mowa w art. 2, przed wejściem w życie tego aktu, na podstawie mianowania na zasadach określonych w ustawie o pracownikach urzędów państwowych, pozostały w mocy do daty oznaczonej pierwotnie na dzień 31 grudnia 2003 r., a następnie na dzień 31 grudnia 2010 r., po czym miały przekształcić się w stosunki pracy na podstawie umowy o pracę zawartej na czas nieokreślony (chyba że wcześniej w sposób określony w ustawie zastały przekształcone, rozwiązane lub wygasły), ale jeszcze przed owym przekształceniem podlegały one unormowaniom ustawy o służbie cywilnej, a tylko wyjątkowo miały do nich zastosowanie przepisy ustawy o pracownikach urzędów państwowych enumeratywnie wymienione w art. 138. Podobna regulacja została zamieszczona w ustawie o służbie cywilnej z dnia 24 sierpnia 2006 r. Art. 110 ustawy stanowił bowiem, że stosunki pracy nawiązane w urzędach, o których mowa w art. 2, przed wejściem w życie tego aktu, na podstawie mianowania na zasadach

określonych w ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, pozostają w mocy nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2007 r. (chyba, że wcześniej w sposób określony w niniejszej ustawie zostały przekształcone, rozwiązane lub wygasły), a po tej dacie przekształcają się w stosunki pracy na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony. Art. 111 pkt. 1 i 2 powołanego aktu zawierał regulację analogiczną do zamieszczonej w art. 138 ustawy o służbie cywilnej z dnia 18 grudnia 1998 r. Dopiero ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz.U. Nr 227, poz. 1505 ze zm.) zasadniczo zmieniła stan prawny dotyczący korpusu służby cywilnej, wykreowany poprzednimi ustawami. Art. 2 aktualnie obowiązującej ustawy o służbie cywilnej nie ma odesłania do ustawy o pracownikach urzędów państwowych, gdyż artykuł ten nie zawiera odpowiednika art. 2 ust. 4 poprzedniej ustawy z dnia 24 sierpnia 2006 r., według którego stanowiska urzędnicze w urzędach wymienionych w ust. 1 tegoż artykułu mogli zajmować pracownicy w rozumieniu ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych. Obydwie pragmatyki służbowe są obecnie rozłączne. W konsekwencji do urzędników służby cywilnej pod rządami ustawy o służbie cywilnej z dnia 21 listopada 2008 r. nie stosuje się ustawy o pracownikach urzędów państwowych.

Godzi się w tym miejscu zauważyć, że niesporne w sprawie są ustalenia z których wynika, że powód po odwołaniu z dniem 5 maja 2006 r. ze stanowiska Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej przez okres trzech miesięcy pobierał jeszcze wynagrodzenie za pracę w wysokości ustalonej na stanowisku dyrektora, a dopiero z dniem 1 września 2006 r. pozwany ustalił mu wynagrodzenie w niższej wysokości w związku z powierzeniem stanowiskiem inspektora kontroli skarbowej III stopnia. Natomiast odwołując się do uzasadnienia uchwały składu siedmiu sędziów z dnia 17 lutego 2010 r., I PZP 5/09 (OSNP nr 21-22, poz. 254) wynika, że osoby odwołane z funkcji organu administracji państwowej lub innego stanowiska kierowniczego w administracji państwowej stają się pracownikami służby cywilnej, co oznacza, że z chwilą ich odwołania dotychczasowy stosunek pracy z mianowania przekształca się w umowny stosunek pracy, zgodnie bowiem z definicją zawartą w art. 3 ustawy o służbie cywilnej z 2006 roku pracownikiem

służby cywilnej w rozumieniu ustawy jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę zgodnie z zasadami określonymi w ustawie.

Tym samym nie stosuje się do powoda ani art. 111 ust. 1 tej ustawy, ani art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o służbie cywilnej – obowiązującej w dacie odwołania powoda ze stanowiska dyrektora - w związku z art. 10 ust. 1b ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, co trafnie zarzucił w skardze kasacyjnej pozwany, lecz art. 45 ust. 2 ustawy o pracownikach urzędów państwowych w związku z art. 138 ust. 2 ustawy o służbie cywilnej i to wyłącznie do upływu terminu określonego ostatecznie w ustawie o służbie cywilnej (31 grudnia 2007 r.), o ile jego stosunek pracy do tego czasu nie został przekształcony w trybie ustawy o służbie cywilnej albo nie uległ rozwiązaniu lub wygaśnięciu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na zasadzie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.